

Η αλήθεια

Η μία, απλή και μοναδική αλήθεια για το αμαρτωλό ναυάγιο ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. Τι συνέβη και τις πταίει: μια σύνοψη. Η μεγάλη δημοσιογραφική έρευνα του «Ε», που σε 14 τεύχη αποκάλυψε όσα «σκεπάστηκαν» για 52 χρόνια, ολοκληρώνεται. Μισός αιώνας χωρίς δικαίωση για τα 280 αθώα θύματα της ακτοπλοϊκής –και όχι μόνο– διαπλοκής

ΕΡΕΥΝΑ: ΦΩΤΗΣ ΜΑΡΤΙΝΟΣ

Η σωστή ερώτηση δεν είναι γιατί βυθίστηκε το ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. Η σωστή ερώτηση είναι: Γιατί βυθίστηκε στις 8 Δεκεμβρίου 1966 και όχι νωρίτερα; Όσο κι αν φαίνεται περίεργο, αυτή η ερώτηση είναι ουσιαστικά το μόνο επιχείρημα υπεράσπισης του πλοίου. Αφού δεν βυθίστηκε επί ενάμιση χρόνο, κάτι άλλο πρέπει να ευθύνεται για τη βύθισή του, κι όχι το ίδιο. Δυστυχώς, όμως, η υπεραπλουστευτική αυτή προσέγγιση είναι παραπλανητική. Το πλοίο δεν βυθίστηκε πιο πριν, αν και είχε πολλές «ευκαιρίες», επειδή το βοήθησαν η τύχη και οι συγκυρίες. Που δεν το βοήθησαν τη νύχτα της 8ης Δεκεμβρίου 1966. Το κρίσιμο ερώτημα λοιπόν είναι: Γιατί είχε ανάγκη την τύχη και τη συγκυρία για να επιβιώσει; Επειδή το ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ ήταν ένα παντελώς αναξιόπλοιο πλοίο. Η

αναξιολογία αυτή είναι τόσο εμφανής, ουσία και τύποις, ώστε το αυτονόητο θα ήταν να έχει επικεντρωθεί αποκλειστικά σ' αυτήν η διερεύνηση του ναυαγίου, και όχι σε θύελλες, κυκλώνες, λιμενάρχες και ψυγεία με πορτοκάλια. Αντί γι' αυτό, η διερεύνηση υιοθέτησε την εκδοχή που διατυπώθηκε από τις εφημερίδες της εποχής πέντε μέρες μετά το ναυάγιο, ότι δηλαδή το πλοίο βυθίστηκε από τα νερά που μπήκαν στο γκαράζ του ό-ταν λόγω της θύελλας και των μεγάλων κλίσεων διατοιχισμού μετατοπίστηκε ένα φορτηγό ψυγείο, προσέκρουσε πάνω στον δεξιό καταπέλτη και τον άνοιξε. Η εκδοχή αυτή διατυπώθηκε χωρίς καμιά έρευνα ή τεκμηρίωση, μόνο επειδή ήταν δημοσιογραφικά ελκυστική. Και η διερεύνηση δεν έψαξε για κάποια άλλη. Πήρε εκείνη των εφημερίδων και του ραδιοφώνου και προσπάθησε διαχρονικά να

βρει τρόπο να την τεκμηριώσει, χωρίς να την αμφισβητήσει ποτέ. Δεκάδες μελέτες και έρευνες έχουν δημοσιευθεί για το ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. Καμιά δεν αναφέρει ως αιτία του ναυαγίου την εξόφθαλμη αναξιολογία του.

ΤΟ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΔΗΘΕΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Το ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ πήρε δύο φορές Πιστοποιητικό Αξιοπλοίας –τότε Πρωτόκολλο Γενικής Επιθεώρησης (ΠΓΕ)– περιορισμένης ισχύος από την Επιθεώρηση Εμπορικών Πλοίων (ΕΕΠ), ύστερα από ανύπαρκτες ή εικονικές επιθεωρήσεις. Το δεύτερο ΠΓΕ έληξε στις 30 Νοεμβρίου 1966 και δεν ανανεώθηκε επειδή αρνήθηκε να το υπογράψει ο τότε τμηματάρχης Ναυπηγικού της ΕΕΠ αντιπλοίαρχος Δημήτρης Ανδριτσόπουλος. Υπό συνθήκες προκλητικής διαπλοκής το πρωί της 1ης Δεκεμβρίου 1966 εκδόθηκε μια παράταση

για ένα ταξίδι. Το πλοίο συνέχισε όμως να ταξιδεύει ως τις 8 Δεκεμβρίου 1966, οπότε και βυθίστηκε, χωρίς Πιστοποιητικό Αξιοπλοίας, επειδή η αναξιολογία του ήταν τέτοια που δεν επέτρεπε πλέον, ούτε καν διά της διαπλοκής, την έκδοση νομότυπου Πιστοποιητικού. Μετά το ναυάγιο η παράταση του ΠΓΕ εμφανίστηκε να έχει ισχύ ως τις 10 Δεκεμβρίου 1966, όμως με καταφανείς ενδείξεις ότι πλαστογραφήθηκε εκ των υστέρων ώστε να συμπεριλαμβάνει την ημερομηνία του ναυαγίου. Η επιβεβλημένη γραφολογική εξέταση του εγγράφου, που θα αποκάλυπτε του λόγου το αληθές, δεν διατάχθηκε ποτέ.

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Ο καιρός δεν ήταν κάτι το ιδιαίτερο για μήνα Δεκέμβριο και πολύ περισσότερο δεν μπορούσε να προκαλέσει τη βύθιση ενός αξιόπλοιο πλοίου. Εκείνη τη νύ-

χτα η ναυσιπλοία διεξήχθη κανονικά απ' όλα τα πλοία της ακτοπλοίας, ακόμη και από τα πιο μικρά και παλιά (ΚΡΗΤΗ, ΜΥΡΤΙΔΙΩΤΙΣΣΑ). Το ίδιο ισχύει και για τα πλοία της γραμμής της Κρήτης (ΧΑΝΙΑ, ΜΙΝΩΣ, ΦΑΙΣΤΟΣ), που διέσχισαν την ίδια νύχτα την ίδια θαλάσσια περιοχή με το ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ, και μάλιστα τα δύο τελευταία δύο φορές και με καιρό πιθανώς χειρότερο. Για να τεκμηριώσουν την εκδοχή τους, οι εφημερίδες έκαναν λόγο για απόπλου εν μέσω θύελλας 9 μποφόρ που στη συνέχεια ξεπέρασε τα 10. Η θεωρία αυτή αναπαράγεται και σήμερα από σχεδόν όλες τις πηγές, ακόμη και από εγκυκλοπαιδικές ιστοσελίδες όπως η Wikipedia. Αντίθετα, οι μετεωρολογικοί σταθμοί της ΕΜΥ Κύθηρων, Μήλου και Σούδας αναφέρουν για την ώρα απόπλου του ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ 4, 2 και 3 μποφόρ αντίστοιχα. Η μέγιστη ένταση ανέμου που αναφέρεται έως την ώρα του ναυαγίου είναι 6 μποφόρ Ν στα Κύθηρα. Η ΕΜΥ στο πιστοποιητικό της δεν επισύναψε τις μετρήσεις των μετεωρολογικών σταθμών και κανείς μέχρι σήμερα, ούτε δημοσιογράφος ούτε δικαστικός ούτε και επιστημονικός ερευνητής, δεν ενδιαφέρθηκε να τις αναζητήσει. Η διερεύνηση υιοθέτησε τη θεωρία των εφημερίδων, παραποιώντας μάλιστα τη διεύθυνση του ανέμου –που όσον αφορά τη γραμμή της Κρήτης είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντική με την ένταση–, αφού τη μετέτρεψε από Ν-ΝΑ σε ΝΔ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η αναξιολογία του ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ επέφερε την εμπλοκή όλο και περισσότερων προσώπων. Όταν βυθίστηκε το πλοίο παίρνοντας μαζί του 280 ζωές, το συμφέρον όλων αυτών ήταν προφανώς η συγκάλυψη –ακόμη και των τριών κατηγορουμένων μελών του πληρώματος, αν και ήξεραν πολύ καλά ότι οι ίδιοι ήταν ο αδύναμος κρίκος της αλυσίδας. Η άτυπη αυτή συμφωνία αποσκοπούσε στην απενοχοποίηση ή απεμπλοκή όλων, ►